

อาร์มภท

เนื้อหาสาระในการศึกษาปฏิบัติธรรมเกี่ยวเนื่องในความรู้ภาคทฤษฎี เพื่อนำไปปฏิบัติด้วยขั้นตอนที่ถูกระเบียบวิธีวิทยาศาสตร์ เพื่อให้มีความทัดเทียมคู่ขนานกับความรู้ทางโลก ที่เรียกว่า “ปัญญาสามัญ” มี ๒ อย่าง ได้แก่ (๑) “จินตามยปัญญา” คือ การทำ “โยนิโสมนสิการ” ที่สืบเนื่องในตน การคิดอย่างถูกวิธีพิจารณาสืบค้นด้วยอุบายที่มีเหตุผลที่แยกกายในใจ กับ (๒) “สุตมยปัญญา” คือ การศึกษาเล่าเรียนจากผู้อื่นที่เป็นแหล่งความรู้ นั่นคือ “ปรโตโมสะ” แต่ในทางธรรมนั้น คือ “อธิปัญญา” เรียกว่า (๑) “ภาวนามยปัญญา” คือ ปัญญาหยั่งรู้จาก การเจริญฌานสมาธิ เพื่อหมายเอา “จตุตถฌานจิต-จิตประภัสสร” ซึ่งเป็นภาวะจิตที่ปราศจากนิวรณ์ ที่ทำให้เกิด “ญาณทัสสนะ” –ปัญญาทัสสนะ คือ การเห็นด้วยปัญญาในการหยั่งรู้ด้วยญาณ อันเป็น “จิตตัววิปัสสนา” –สมาธิในวิปัสสนา กับ การเจริญวิปัสสนาญาณ คือ ความรู้ที่คมชัดที่เกิดขึ้นในภูมิแห่งวิปัสสนา เพราะฉะนั้น เนื้อหาสาระจึงเป็นเรื่อง “นามธรรมขั้นสูง” ที่ประกอบด้วย (๑) “อำนาจพลังแห่งสมาธิ-อธิจิตต์” ได้แก่ สัมมาวายามะ สัมมาสติ สัมมาสมาธิ อันมีพลังที่ดับกิเลสอย่างกลาง “ปริยฎฐานกิเลส” เช่น นิวรณ์ ๕-อุปกิเลส ๑๖ และ (๒) “อำนาจพลังแห่งปัญญา-อธิปัญญา” ได้แก่ สัมมาทิฎฐิ สัมมาสังกัปปะ อันมีพลังที่ดับกิเลสอย่างละเอียด “อนุสัยกิเลส” เช่น อนุสัย ๗-อาสวะ ๔-สังโยชน์ ๑๐

โดยพื้นฐานแห่งอริยมรรคนั้น ผู้ปฏิบัติธรรมต้องมีศีลวัตรบริสุทธิ์ [อธิศีล] เช่น ศีล ๕-ศีล ๘ เพื่อที่จะดับกิเลสอย่างหยาบ “วิตกกมกิเลส” ไม่ทุศีล ดังนั้น การทำความเข้าใจในความสัมพันธ์แห่งหลักธรรมทั้งหลายด้วยการเจริญปัญญาใน “โยนิโสมนสิการ” เพื่อให้เกิด “ปัญญา-ความรอบรู้ลึกซึ้ง” ๑ “ญาณ-ความรู้ที่คมชัด” ๑ “ญาณสัมปยุตต์” ๑ ย่อมเป็นกระบวนการคิดที่พิจารณาจำแนกแจกธรรม ที่สามารถหาข้อสรุปทั่วไปได้ อันเป็นภาพรวมเชิงทฤษฎี ที่เป็นความเข้าใจที่ถูกต้อง คือ “สัมมาทิฎฐิ”

ฉะนั้น จุดประสงค์สูงสุดโดยปรารถนาคณะการปฏิบัติธรรมนั้น เพื่อให้เกิด “ปัญญาเห็นธรรม” คือ “อริยธรรม-พุทธธรรม” ได้แก่ “อริยศีล-อริยสมาธิ-อริยปัญญา-อริยวิมุตติ” ซึ่งจะกลายเป็นปัญญาแตกฉาน คือ “ปฏิสัมภทา ๔-ปฏิสัมภทาสัมปทา” ซึ่งเป็นคุณบทแห่งอริยบุคคล-พระโยคาวจรจีณาสพ-พระอรหันต์ ได้แก่ (๑) ความถึงพร้อมปัญญาแตกฉานด้าน ความหมาย-อรรถปฏิสัมภทา (๒) ความถึงพร้อมปัญญาแตกฉานด้าน ธรรม-ธัมมปฏิสัมภทา (๓) ความถึงพร้อมปัญญาแตกฉานด้าน ภาษา-นิรุตติปฏิสัมภทา และ (๔) ความถึงพร้อมปัญญาแตกฉานด้าน ไหวพริบ-ปฏิภาณปฏิสัมภทา ด้วยเหตุผลนี้ ผู้ปฏิบัติธรรมจึงต้องมุ่งมั่นในการปฏิบัติธรรมสมควรแก่ธรรม คือ “ธัมมานุธัมมปฏิบัติ” ที่พร้อมพร้อมด้วยทั้ง (๑) “ภาคทฤษฎี” และ (๒) “ภาคปฏิบัติ” ที่สอดคล้องเป็น “เอกภาพ” เดียวกัน ให้หมั่นประกอบความเพียร “วิริยะ” และความอดทน “ขันติ” เพื่อที่จะบรรลุเอกอุคมอันเป็นเลิศสูงสุดถึง “ความตรัสรู้สัมโพธิญาณ” อันเป็นที่สุครอบแห่งชีวิตนี้.